

عنوان مقاله:

دیدگاه علامه جعفری در تبیین عقلانی و علمی عمل و مواجهه با چالش های نظریه علی

محل انتشار:

دوفصلنامه آموزه های فلسفه اسلامی، دوره 17، شماره 31 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 23

نویسندگان:

حسن لاهوتیان - دکتری فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه علامه طباطبائی

عبدالله نصری - استاد گروه فلسفه، دانشکده ادبیات، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

چگونگی تبیین عمل، یکی از پرسش های اصلی فلسفه عمل معاصر است که نقطه پیوند این شاخه نوپای فلسفی با فلسفه علوم انسانی محسوب می گردد. برخی فیلسوفان عمل این مسئله را به نحو علمی و بر اساس رابطه علی دلیل با عمل توضیح داده و برخی دیگر به تبیین عقلانی آن اقدام نموده، آن را متفاوت از تبیین علمی تفسیر کرده اند. علامه جعفری ضمن تحلیل عمل انسان و تاکید بر عنصر اختیار در آن، سعی کرده تا نشان دهد که عمل اختیاری با وجود سلطه عامل بر انجام و ترک کارها، قابل تبیین است. علامه ضمن تفکیک میان تبیین عقلانی و تبیین علمی، اگرچه تبیین علی را در حوزه تحقیق علمی پذیرفته است، اما آن را در تبیین با دلیل منحصر نمی کند؛ بلکه با تاکید بر نقش اختیار و آزادی انسان، ملاحظه عوامل چهارگانه درون ذاتی متغیر، درون ذاتی ثابت، برون ذاتی متغیر و برون ذاتی ثابت را در تبیین علمی ضروری می داند. همچنین علامه تبیین را به دو مرحله پیش و پس از عمل تقسیم کرده، روش تبیین پیشینی را استقرایی و بر اساس حساب احتمالات، و روش تبیین پسینی را قیاسی معرفی می کند. پژوهش حاضر ضمن استخراج و تنظیم نظریه علامه جعفری در تبیین عمل، سه چالش مهم هنجارمندی، ارتباط منطقی و انحراف در سلسله عمل را که در نظریه های علی مطرح است، توضیح و نشان می دهد که مبتنی بر تحلیل عمل و اختیار انسان می توان به این اشکالات پاسخ داد.

کلمات کلیدی:

تبیین عمل، علامه جعفری، تبیین عقلانی و علمی، چالش های نظریه علی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1881709>

